

Bijlage 2:

Onderzoek Lijkbezorgingsrechten

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	03
2	Doel en opzet.....	03
3	Tariefstelling en kostendekkendheid VAST.....	04
	3.1 Conclusie.....	04
4	Analyse baten en lasten over de jaren 2008 t/m 2011.....	05
	4.1 Analyse van de lasten.....	05
	4.2 Analyse van de baten.....	06
4.3	Voorgestelde aanpassingen voor de begroting.....	07
	4.3.1 Lasten.....	07
	4.3.2 Baten.....	07
5	De aanbevelingen geïllustreerd met rekenvoorbeelden.....	08
6	Voorstel.....	10

1 Inleiding

In de raadsvergadering van 8 november 2011 heeft u bij de behandeling van het belastingvoorstel gemeentelijk belastingbeleid 2012 besloten dat het gewenst is dat de door het college toegezegde onderzoek naar de ontwikkeling van lijkbezorgingsrechten in 2012 wordt uitgevoerd. Tevens heeft u besloten om voor de begroting 2013 het dekkingspercentage van de lijkbezorgingsrechten te heroverwegen.

Er is een aantal redenen om dit onderzoek te doen:

- werkelijke opbrengsten fluctueren enorm over de afgelopen jaren;
- tarieven zijn 2009 t/m 2011 procentueel steeds stevig gestegen;
- werkelijke kostendekking blijft vaak achter bij de begrote kostendekking.

2 Doel en opzet

Dit onderzoek heeft een tweetal doelen:

- 1/ Zowel de lasten als de baten fluctueren over de jaren heen. Daardoor wordt het lastiger om een vaste koers te varen wat tariefstelling betreft. Het belangrijkste is zowel de baten als de lasten zo stabiel mogelijk te houden.
- 2/ Inzicht geven in de tariefstelling en kostendekkendheid van Schiermonnikoog ten opzichte van de andere VAST-eilanden.

In de hoofdstukken 3 wordt de tariefstelling en de kostendekkendheid van Schiermonnikoog vergeleken met die van de andere VAST-eilanden. Hoofdstuk 4 richt zich op de baten en de lasten van de begraafplaats. Deze worden geanalyseerd over de periode 2008 t/m 2011 en er worden aanbevelingen gedaan om budgetten bij te stellen en andere berekeningsystematieken te hanteren.

De laatste paragraaf van hoofdstuk 3 en 4 is de conclusie en die bevat aanbevelingen voor de begroting 2013. In hoofdstuk 5 worden de aanbevelingen uitgewerkt in rekenvoorbeelden, waarmee inzichtelijk wordt wat de effecten zijn van de keuzemogelijkheden. Hoofdstuk 6 bevat tot slot dan ons eindvoorstel.

3 Tariefstelling en kostendekkendheid VAST

Bij de lijkbezorgingsrechten zijn de belangrijkste “diensten” waarvoor rechten zijn verschuldigd:

- uitgegeven graven voor een periode van 20 jaar;
- verlengen van recht op grafruimte of urnennis, voor een periode van 10 jaar;
- begraven van een stoffelijk overschot
- urnbijzettingen

Voor een vergelijking met andere gemeenten is gekeken naar de andere VAST-eilanden. Voor de genoemde diensten zijn de tarieven voor 2012 in VAST-verband de volgende:

Tarieven 2012	Schiermonnikoog	Ameland	Terschelling	Vlieland	Gemiddeld (ATV)
Recht tot begaven in grafruimte of voor plaatsen urn (periode van 20 jaar)	1.394,25	456,52	1.639,90	700,00	932,14
Verlenging recht op grafruimte of urnennis (periode van 10 jaar)	1.033,75	221,08	819,90	350,00	463,66
Begraven stoffelijk overschot	846,60	485,60	349,15	350,00	394,92
Plaatsen c.q. bijzetten van een urn	67,00	120,84	163,95	150,00	144,93

	Schiermonnikoog	Ameland	Terschelling	Vlieland	Gemiddeld (ATV)
Kostendekkingspercentage 2012	73	16,9	82,5	20	39,8

Om op de kostendekkendheid van 73% te komen zijn de tarieven in de jaren 2009 t/m 2012 jaarlijks verhoogd met respectievelijk 57,8%, 9%, 25% en 28,1%.

Onze kostendekkendheid stijgt op basis van de het huidige ingezette beleid in 2013 naar 87% om vervolgens in 2014 op 100% uit te komen.

3.1 Conclusie

Uit beide tabellen uit paragraaf 3.1. blijkt dat Schiermonnikoog qua tarief een stuk hoger zit dan het gemiddelde tarief van de andere VAST-eilanden. Alleen voor urnbijzettingen hanteren wij het laagste tarief in VAST-verband.

Als we de kostendekkendheid van Schiermonnikoog vergelijken met die van de andere VAST-eilanden, dan blijkt dat we na Terschelling de hoogste kostendekkendheid hebben.

De vraag is natuurlijk wat we met die wetenschap doen. Als de tarieven té hoog zijn, dan zou je dit terug moeten zien in een stijgend aantal mensen dat afstand doet van hun graf. De volgende aantallen verlengingen en afstand van graven hebben we de afgelopen vier jaar gehad.

	2008	2009	2010	2011
verlenging met 10 jaar	6	19	17	10
Afstand van graf	0	4	6	3
in %	0,00%	17,39%	26,09%	23,08%

Uit de tabel blijkt niet een stijgende lijn die zich vier jaar lang doorzet. Het enigste dat opvallend is dat in 2008 niemand afstand deed van een graf en dat vanaf 2009 wel ieder jaar een aantal mensen dit deed. Een reden zou kunnen zijn de enorme tariefstijging in 2009 van 57,8%. Maar die redenering gaat niet geheel op, omdat ook in

2008 de tarieven al met 34,8% stegen. Bovendien, met deze kleine aantallen verlengingen op jaarbasis kan het net zo goed toeval zijn dat in een jaar er geen afstanden van graven worden gedaan en in een ander jaar juist relatief veel.

Kortom, op basis van deze cijfers is er niet een directe relatie te leggen tussen de tariefstijgingen en het aantal mensen dat afstand doet van een graf.

4 Analyse baten en lasten over de jaren 2008 t/m 2011

4.1 Analyse van de lasten

De kosten van de begraafplaats staat uitgesplitst in onderstaande tabel. Om een goed beeld te krijgen hebben we de baten en de lasten van de jaren 2008 t/m 2011 geanalyseerd.

Opbouw kosten	begr. 2012	rek. 2008	rek. 2009	rek. 2010	rek. 2011
Inhuur (BTL)	1.750	3.070	1.000	1.070	
gravenadministratie	680			670	670
contributie landelijke ver.	100	100	100	100	100
waterschapslasten	0	15	15	15	15
kapitaallasten	5.640	3.455	6.000	5.955	5.800
uren	30.834	42.600	62.775	28.625	21.830
divers	3.000	875	585	1.195	170
aluminium schuif grafbekisting			5.400	1.925	
Totaal	42.004	50.115	75.875	39.555	28.585

We gaan hieronder één voor één de posten uit de begroting 2012 langs. De eenmalige kosten laten we buiten beschouwing, omdat deze kosten ook niet worden meegenomen in de begroting bij de bepaling van het tarief.

Inhuur, begroot voor 2012 € 1.750

In 2011 is BTL niet ingehuurd. BTL knipt de hulshaag en deze was in 2011 niet zo goed. Daarom is besloten om de haag een jaar niet te knippen. Onder normale omstandigheden is dit wel een structurele uitgave. De raming voor de begroting 2013 kan nog € 450 lager.

Gravenadministratie, begroot voor 2012 € 680

Begrote kosten zijn gelijk aan werkelijke kosten. Geen opmerkingen.

Contributie landelijke vereniging, begroot voor 2012 € 100

Begrote kosten zijn gelijk aan werkelijke kosten. Geen opmerkingen.

Waterschapslasten, begroot voor 2012 € 0

Dit bedrag gaan we voor 2013 apart in de begroting opnemen, hoe klein het bedrag ook is.

Kapitaallasten, begroot voor 2012 € 5.640

De kapitaallasten worden ieder jaar opnieuw berekend op basis van de rekeningcijfers van de laatste vastgestelde jaarrekening. Deze cijfers zijn dus verder niet te beïnvloeden.

Uren, begroot voor 2012 € 30.834

Wat meteen opvalt zijn de jaren 2008 en 2009. In die jaren zijn de kosten voor eigen uren een stuk hoger dan in 2010 en 2011. Dit komt doordat in 2008/2009 de renovatie van de begraafplaats heeft plaatsgevonden en we bezig zijn geweest met het funerair erfgoed. Het is niet te achterhalen welk aandeel in de uren in 2008/2009 aan deze extra, eenmalige werkzaamheden zijn besteed.

De jaren 2010 en 2011 beschouwen wij als "normale" jaren. In die jaren waren er de volgende uren besteed:

	begr. 2012	rek. 2010	rek. 2011	gem. '10/'11
binnendienst	120	121	70	96
buitendienst	275	271	246	259
Totaal	395	392	316	354

Divers, begroot voor 2012 € 3.000

In 2009 en 2010 zijn aluminium schuiven aangeschaft, die in een uitgegraven graf worden geplaatst om instorting te voorkomen. Voor diversen is een bedrag van € 3.000 beschikbaar in de begroting. Uit deze post moeten dit soort uitgaven worden gedekt. In het vervolg gaan we kosten voor aluminium schuiven activeren en afschrijven, zodat de kosten van dit soort worden gespreid en de uitgavenfluctuaties ook hier worden beperkt.

In de jaren 2008 t/m 2012 is totaal € 10.000 aan diversen uitgegeven, waarvan een bedrag van € 7.300 (aluminium grafbekisting) geactiveerd had moeten worden. Uiteindelijk is dan een jaarbudget van € 2.000 voor de post diversen dan voldoende. Op grond van deze berekening kan het budget voor de begroting 2013 worden verlaagd met € 1.000.

4.2 Analyse van de baten

De begrote en gerealiseerde baten laten over de jaren 2008 t/m 2011 het volgende beeld zien.

Begrote opbrengst versus werkelijke opbrengst

baten	2008	2009	2010	2011
werkelijk	6.786	30.205	17.670	10.655
begroot	16.655	23.755	23.165	37.030
in %	41%	127%	76%	29%

Wat opvalt is dat alleen in 2009 de gewenste de opbrengst is gerealiseerd. In 2009 zijn van de vier met elkaar vergeleken jaren de meeste begrafenissen geweest, de meeste graven uitgegeven en hebben de meeste grafverlengingen plaats gevonden. Daarom is de opbrengst ook erg hoog in 2009.

In de andere jaren blijven de opbrengsten behoorlijk achter bij de begrote opbrengst. Toch nemen wij voor het berekenen van de begrote opbrengst als basis het gemiddelde van de werkelijke opbrengst over de 2 jaren daarvoor (inclusief tariefstijgingen). We kijken dus puur naar opbrengsten. Zuiverder is het om uit te gaan van een gemiddeld aantal begrafenissen, een gemiddeld aantal verlengingen, een gemiddeld aantal uitgiftes van graven en een gemiddeld aantal urnenbijzettingen. Deze aantallen worden dan vermenigvuldigd met het huidige tarief en dan heb je een basisopbrengst voor het volgende begrotingsjaar.

De opbrengsten zijn altijd moeilijk te ramen. Van te voren weet je nooit hoeveel begrafenissen er komen, verder weet je van tevoren ook niet hoeveel mensen er afstand doen van een graf, wanneer hen gevraagd wordt een recht met 10 jaar te verlengen. In 2010 bijvoorbeeld hebben 6 mensen afstand gedaan van hun graf en in 2011 waren dat er 3. Dat scheelt ongeveer € 1.000 per "afstand" aan opbrengsten.

Een probleem ook bij de huidige systematiek is dat een uitgifte van een graf in 2012 tot een opbrengst leidt in 2012, maar in de 19 daaropvolgende jaren zijn er totaal geen inkomsten voor dat graf, terwijl het onderhoud in die jaren wel doorgaat. Een oplossing daarvoor kan zijn om de opbrengst in een (nog in te stellen) reserve te storten en daar elk jaar 1/20 van de opbrengst weer uit te halen. Op die manier zetten we de baten en lasten in ieder jaar beter tegenover elkaar. Dit is de werkwijze die bijvoorbeeld Terschelling hanteert.

4.3 Voorgestelde aanpassingen voor de begroting

Hieronder volgt een overzicht van de door ons voorgestelde aanpassingen voor de begroting 2013. Deze aanpassingen zijn ook rekenkundig uitgewerkt in hoofdstuk 5.

4.3.1 Lasten

1/ Een aantal budgetten moet voor de begroting 2013 licht worden bijgesteld:

- € 450 voordeel inhuurbudget
- € 1.000 voordeel budget diversen
- € 15 nadeel budget voor waterschapslasten
- € 1.435 voordeel lasten begraafplaats

2/ Voor de urenraming in de begroting 2013 kan beter worden uitgegaan van een gemiddelde en dit vervolgens vier jaar lang aanhouden bij de begroting.

Dit doen we ook bij de producten riolering, huishoudelijk afval en de Wabo. Voordeel is dat je de fluctuaties aan de uitgavenkant beperkt. Het gemiddeld werkelijk geschreven aantal uren over de jaren 2010 en 2011 wijkt enigszins af van de begroting 2012. Op basis van het gemiddelde over 2010/2011 gaan we uit van 100 uren van de binnendienst per jaar en 260 uur van de buitendienst. Na vier jaar wordt het gemiddelde opnieuw bepaald.

Door van urengemiddelden uit te gaan ontstaat wel een begrotingsnadeel ten opzichte van de huidige begroting van € 3.600. Dit komt doordat minder uren worden toegerekend aan de begraafplaats en deze uren dus aan andere, niet-kostendekkende producten worden toegerekend.

4.3.2 Baten

1/ Het is het zuiverst om de basisopbrengst lijkbezorgingsrechten in de begroting te berekenen door aantallen x tarief. Het gaat dan om aantal begrafenissen, urnenbijzettingen, grafuitgiftes, grafverlengingen etc.

We stellen voor om het gemiddelde te nemen over de afgelopen vier jaar en dit voor vier jaar gelijk te houden, waarna opnieuw het gemiddelde wordt berekend voor een periode van 4 jaar..

2/ Om fluctuaties in de opbrengst te voorkomen is het mogelijk om de opbrengst van uitgegeven graven en grafverlengingen uit te smeren over de looptijd.

In het geval van een uitgifte van een graf betekent dat dat we ieder jaar 1/20 van het tarief in de begrote basisopbrengst meenemen. Dit vraagt de instelling van een reserve lijkbezorgingsrechten, waar opbrengsten in kunnen worden gestort en jaarlijks telkens het betreffende jaardeel uit kan worden gehaald.

Weliswaar zorgt deze laatste aanpassing voor de meest zuivere manier van toerekenen, maar betekent dit een enorm nadeel voor het begrotingssaldo en om die reden achten wij dit **niet gewenst**. Wij stellen dus voor om aanpassing niet door te voeren.

De reden is dat bij deze systematiek in de opbrengst 2013 ook de jaardelen van de opbrengst moeten worden meegenomen van de in het verleden uitgegeven graven en gedane grafverlengingen. Dit kan natuurlijk niet meer. Al die opbrengsten zijn in voorgaande jaren in het rekeningsresultaat verdwenen en bovendien is het een moeilijk, zo niet onmogelijke opgave om 20 jaar terug in de tijd te gaan. Zonder die opbrengst uit het verleden wordt de basisopbrengst 2013 laag en zijn extreme tariefstijgingen van meer dan 300% nodig om de reeds vastgestelde kostendekkendheid te realiseren van 87% in 2013 en 100% in 2014. Immers, in je basisopbrengst 2013 neem je nu niet het aantal grafuitgiftes x tarief als opbrengst mee, maar 1/20 x dat bedrag! Deze werkwijze betekent –bij kostendekking van 87% in 2013 en 100% in 2014- ruwweg € 18.000 in 2012 oplopend tot € 30.000 in 2014.

5 De aanbevelingen geïllustreerd met rekenvoorbeelden

Rekenvoorbeeld 1 > aanbevelingen paragraaf 4.3.1 + aanbeveling 1 uit paragraaf 4.3.2:

Stel dat we de aanbevelingen al zouden toepassen voor de begroting 2012. Wat had dat betekend voor het tarief 2012?

Lasten 2012: € 36.970

Toelichting: de begrote lasten 2012 bedragen € 42.004, maar op grond van aanbeveling 1 uit paragraaf 4.3.1 kunnen de kosten € 1.435 naar beneden. Op grond van aanbeveling 2 kunnen de kosten nog eens € 3.600 omlaag. Aanbeveling 2 rekent met een vast aantal uur voor een periode van vier jaar. Het voordeel in lasten op de begraafplaats betekent overigens een nadeel van € 3.600 op andere producten. Het betreft in dit geval immers een verschuiving van kosten.

Baten 2012: € 27.970 (in de basis, dus exclusief tariefstijging 2012)

Toelichting:

	gem. '08 tm '11	tarief 2011	opbrengst
Uitgegeven graven (20 jaar)	7	1.088,40	7.620
Verlenging met 10 jaar	13	807,00	10.490
Begrafenissen	8	660,90	5.285
Urnbijzettingen	2	52,30	105
diversen			1.000
totale basisopbrengst			24.500

Wanneer we de basisopbrengst hebben berekend, de kosten van de begraafplaats begroot hebben en we weten wat het kostendekkingspercentage moet zijn, dan kunnen we eenvoudig berekenen met welke tariefstijging de gewenste kostendekkendheid wordt behaald.

Om de 73% kostendekking te realiseren in 2012 moet de opbrengst 2012 $73\% \times € 36.970 = € 26.990$. De basisopbrengst is € 24.500. De tarieven hadden in dit geval met 10,2% moeten stijgen voor 2012.

Nogmaals, in dit rekenvoorbeeld is er wel een begrotingsnadeel van € 3.600 door verschuiving van uren naar producten waar geen dekking tegenover de kosten staan.

Doorredenerend voor 2013 en 2014 betekent dit, op basis van het huidige beleid van 87% kostendekking in 2013 en 100% kostendekking in 2014, dat de tarieven in 2013 nog eens met 4,6% moeten stijgen en in 2014 met 16,7%.

Met deze stijgingen komt volgens de huidige inzichten het eindtarief op het volgende uit:

€ 1.701,66 uitgegeven graven (20 jaar)

€ 1.261,67 verlenging met 10 jaar

€ 1.033,26 begrafenissen

€ 81,77 urnbijzetting

Rekenvoorbeeld 2 > alle aanbevelingen uit de paragrafen 4.3.1 en 4.3.2:

Stel dat we de aanbevelingen al zouden toepassen voor de begroting 2012. Wat had dat betekend voor het tarief 2012?

Lasten 2012: € 36.970

Zie voor een toelichting het vorige rekenvoorbeeld.

Baten 2012:

	gem. '08 tm '11	tarief 2011	opbrengst	toelichting
Uitgegeven graven (20 jaar)	7	1.088,40	380	meegenomen 1/20
Verlenging met 10 jaar	13	1.033,75	1.345	meegenomen 1/10
Begrafenissen	8	846,60	6.775	
Urnbijzettingen	2	67,00	135	
totale basisopbrengst			8.636	

Doordat we nu maar jaarlijks een jaardeel van de opbrengst meenemen in de opbrengst, daalt de opbrengst in de eerste jaren. Immers, we starten met een nieuwe systematiek en starten dus met een schone lei.

Om nu de gewenste opbrengst van € 26.990 in 2012 te halen, moeten de tarieven meer dan 300% stijgen. Dat terwijl onze tarieven nu al hoog zijn in vergelijking met de andere VAST-eilanden. Laten we de tarieven echter niet stijgen, dan is je begrotingsnadeel dus ruim € 18.000 in 2012, oplopend naar € 30.000 in 2014 (dan nl. 100% kostendekkendheid). Plus ook in dit geval weer de € 3.600 nadeel die in rekenvoorbeeld 1 is benoemd.

6 Voorstel

We stellen voor om:

1/ de volgende voor de begroting 2013 licht bij te stellen:

-€ 450 verlaging inhuurbudget

-€ 1.000 verlaging budget diversen

-€ 15 verhoging budget voor waterschapslasten

€ 1.435 voordeel lasten begraafplaats

2a/ voor de urenraming in de begroting 2013 uit te gaan van een gemiddelde en dit vervolgens vier jaar lang aan te houden in de begroting. Na vier jaar wordt dan het nieuwe gemiddelde bepaald op basis van de werkelijk geschreven uren in de vier jaar daarvoor. We gaan uit van 100 uren van de binnendienst en 260 uur van de buitendienst.

2b/ het nadeel van € 3.600 dat door verschuiving van uren uit voorstel 2a ontstaat, wordt meegenomen in de begroting 2013.

3/ de basisopbrengst lijkbezorgingsrechten in de begroting te berekenen door aantallen x tarief. Het gaat dan om aantal begrafenissen, urnenbijzettingen, grafuitgiftes, grafverlengingen etc. We stellen voor om het gemiddelde te nemen over de afgelopen vier jaar en dit voor vier jaar gelijk te houden.